

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ПРИНЦИПІВ ПОБУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ ТА ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКОВО-БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

© 2015 ЄНІНА-БЕРЕЗОВСЬКА А. О.

УДК 336.148.143.01

Єніна-Березовська А. О. Проблеми взаємодії принципів побудови бюджетної та податкової систем у процесі реалізації податково-бюджетної політики

Метою статті є дослідження взаємодії принципів побудови двох взаємозалежних систем: бюджетної та податкової. Виявлено, що для забезпечення реалізації ефективної податково-бюджетної політики в державі необхідна злагоджена робота бюджетної та податкової систем. Проаналізовано принципи бюджетної системи, податкової системи та побудови податкового законодавства. Проведений аналіз дав змогу стверджувати про: нестабільність податкових і бюджетних норм; неузгодженість окремих законів, їх протиріччя один одному; різну термінологію, що викликає багато питань та неоднозначне тлумачення понятійного апарату законодавства; надмірну фіскальну спрямованість; недостатність стимулюючих факторів, які б гарантували реалізацію принципів бюджетної системи та податкового законодавства.

Ключові слова: бюджетна система, податкова система, податково-бюджетна політика, принципи побудови бюджетної системи, принципи побудови податкової системи, принципи побудови податкового законодавства.

Рис.: 3. **Бібл.:** 10.

Єніна-Березовська Анастасія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри оподаткування, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: eninaberezovska@mail.ru

УДК 336.148.143.01

UDC 336.148.143.01

Енина-Березовская А. А. Проблемы взаимодействия принципов построения бюджетной и налоговой систем в процессе реализации налогового-бюджетной политики

Yenina-Berezovska A. O. Issues of Interaction of Principles for Establishing Both Fiscal and Tax Systems when Implementing the Fiscal-Budget Policy

Целью статьи является исследование взаимодействия принципов построения двух взаимосвязанных систем: бюджетной и налоговой. Выведено, что для обеспечения реализации эффективной налогово-бюджетной политики в государстве необходима слаженная работа бюджетной и налоговой систем. Проанализированы принципы бюджетной системы, налоговой системы и построения налогового законодательства. Проведенный анализ позволил утверждать о: нестабильности налоговых и бюджетных норм; несогласованности отдельных законов, их противоречии друг другу; различии терминологии, из-за которого возникает множество вопросов и неоднозначное толкование понятийного аппарата законодательства; чрезмерной фискальной направленности; недостаточности стимулирующих факторов, которые бы гарантировали реализацию принципов бюджетной системы и налогового законодательства.

The article is aimed at studying the interaction of principles for establishing two interrelated systems: fiscal and taxation. It has been found that, in order to ensure effective implementation of fiscal policy, a harmonious performance of both fiscal and tax systems is required in the State. Principles for budget system, tax system and establishing tax legislation have been analyzed. The conducted analysis provided for consideration of: instability of both fiscal and budgetary rules; inconsistency of individual laws, their self-contradictory; difference in terminology, which raises a lot of questions and causes ambiguous interpretation of conceptual framework of legislation; an excessive fiscal direction; insufficiency of the enabling factors that would guarantee implementation of principles for both budget system and tax legislation.

Key words: budget system, tax system, fiscal-budget policy, principles for establishing budget system, principles for establishing tax system, principles for establishing tax legislation.

Pic.: 3. **Bibl.:** 10.

Ключевые слова: бюджетная система, налоговая система, налогово-бюджетная политика, принципы построения бюджетной системы, принципы построения налоговой системы, принципы построения налогового законодательства.

Рис.: 3. **Библ.:** 10.

Енина-Березовская Анастасия Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры налогообложения, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: eninaberezovska@mail.ru

Yenina-Berezovska Anastasiia O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Taxation, Kharkiv National Economic University named after S. Kuznets (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: eninaberezovska@mail.ru

Економічна політика, яку проводить держава, передбачає реалізацію як бюджетної складової, так і податкової. Бюджетна та податкова політика є взаємозалежними, оскільки перша є основою, яка впливає на розробку заходів другої. Бюджетна політика є вагомим інструментом забезпечення соціально-економічного життя держави та її народонаселення. Виконання чи невиконання бюджетних програм, розроблених у рамках бюджетної політики держави, напряму впливає на формування доходної частини бюджету та її подальший розподіл зібраних коштів на фінансування соціально-економічного розвитку країни.

Окремі аспекти бюджетного устрою та бюджетно-податкової політики в Україні та за кордоном досліджу-

вали відомі українські та іноземні економісти: С. Адо́нін, Т. Бондарук, В. Борейко, О. Кириленко, О. Луніна, М. Олсон, С. Тібу [4–10] та ін.

Розробляючи заходи реалізації податково-бюджетної політики, держава має враховувати принципи побудови бюджетної та податкової систем, завдяки яким вказані системи можуть функціонувати.

Ефективне функціонування бюджетної системи повинно забезпечуватися шляхом дотримання певних принципів, які закріплені у ст. 7 Бюджетного кодексу України [1] та наведені на рис. 1, однак, на жаль, на практиці ці правила не завжди виконуються, та існують проблеми щодо їх реалізації.

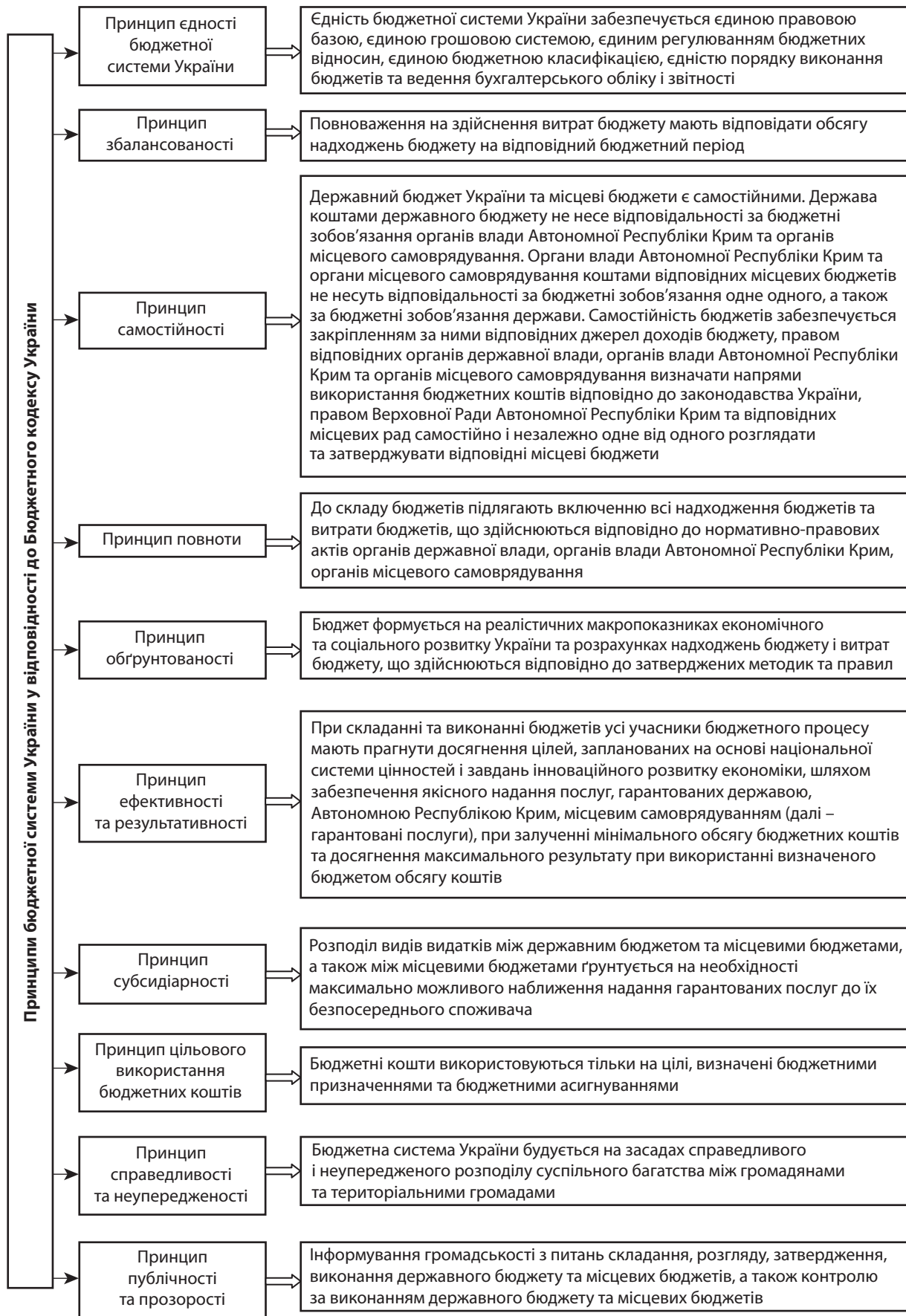

Рис. 1. Принципи бюджетної системи України

Принцип єдності передбачає єдині основи функціонування різних рівнів бюджетів. Це дозволяє здійснювати єдину економічну і соціальну політику. Єдність бюджетного законодавства полягає в наявності єдиного кодифікованого законодавчого акта Бюджетного кодексу України, який покликан регулювати бюджетні відносини.

Значною ознакою єдності бюджетної системи України повинна бути єдність принципів її побудови, установлення єдиних форм бюджетної документації та звітності, затверджених законодавством України та обов'язкових для використання всіма учасниками процесу, встановлення єдиної бюджетної класифікації, а також визначення єдиних вимог стосовно відповідальності за порушення бюджетного законодавства.

Даний принцип дає змогу управляти бюджетними коштами з єдиного центру, що дає можливість концентрації ресурсів на певних напрямках і розширення їх перерозподілу між галузями та регіонами. Тобто держава має у своєму розпорядженні дієвий інструмент реалізації соціальної та економічної політики. Однак недоліком даного принципу є те, що він майже зводить нанівець ініціативу місцевих органів влади щодо пошуку та мобілізації резервів збільшення доходів та раціонального використання коштів, адже все одно є можливість їх перерозподілу. Отже, місцевим бюджетам немає сенсу вишукувати додаткові надходження та економити на видатках, якщо це призведе до перерозподілу доходів за рахунок їх прямого вилучення або зменшення відрахувань.

Принцип збалансованості розкриває, що всі витрати бюджету мають покриватися загальною сумою доходів і джерел фінансування його дефіциту, тобто повноваження на здійснення витрат бюджету мають відповідати обсягу надходжень до бюджету на відповідний бюджетний період. Дотримання даного принципу повинно закладати основи для мінімізації бюджетного дефіциту. На жаль, даний принцип не завжди виконується повною мірою, незважаючи на те, що у відповідності до Бюджетного Кодексу [2] забороняється приймати дефіцитний бюджет без визначення джерел фінансування його дефіциту. Однак на практиці не завжди планові показники фінансування дефіциту бюджету знаходять своє відображення у фактичних цифрах.

Принцип самостійності означає, що державний і місцеві бюджети є самостійними. Самостійність забезпечується: закріпленням за бюджетом кожного рівня певних визначених доходів; правом відповідних компетентних органів визначати використання бюджетних коштів; правом відповідних органів самостійного й незалежного розгляду та затвердження відповідного бюджету. Тобто даний принцип відображає компетентність органів влади, які виконують та затверджують певний бюджет. Цей принцип покликан захищати від втручання на будь-якій стадії в бюджетний процес та від неправомірного перерозподілу бюджетних коштів, але це можливо лише в разі наявності у місцевих бюджетів власних джерел доходів. Однак, як уже зазначалося, формування місцевих бюджетів залежить від центральних органів виконавчої влади, та саме через дотаційність більшої кількості місцевих бюджетів ор-

гани місцевої влади на практиці втрачають здатність управляти соціально-економічним розвитком регіонів, що призводить до низки негативних наслідків. А саме: до того, що більшість представників органів місцевого самоврядування звикли отримувати дотації вирівнювання та субвенції з державного бюджету та не мають бажання проводити роботу щодо збільшення власних надходжень. Така ситуація зводить нанівець дотримання принципу самостійності, адже його реальне забезпечення неможливе без існування власних джерел доходів, яких було б достатньо для виконання функцій органів місцевої влади. Таким чином, самостійність місцевих бюджетів має реалізовуватись як правами органів влади й місцевого самоврядування на самостійний розгляд і затвердження власних бюджетів, так і шляхом закріплення за відповідними бюджетами такого розміру доходів, який дав би змогу здійснювати фінансування мінімально необхідних видатків.

Принцип повноти означає, що всі відображені в нормативно-правових актах доходи та витрати всіх бюджетів підлягають включенню в обов'язковому порядку й у повному обсязі до складу бюджетів. Тобто мають враховуватись всі існуючі у бюджетній системі види бюджетів.

Принцип обґрунтованості відображає необхідність достовірності прогностичних показників економічного та соціального розвитку та реальності розрахунків доходу та видатків певного бюджету. Такими показниками на макрорівні є: валовий внутрішній продукт; динаміка доходів, заробітних плат, індекс споживчих цін; рівень зайнятості та безробіття; категорії населення.

Зметою дотримання вимог обґрунтованості необхідно відображати зв'язок і вплив окремих факторів соціально-економічного розвитку на статті доходів та видатків бюджету. Для даних цілей важливим і необхідним є використання економіко-математичних методів та статистики для визначення того, яким чином певні фактори впливають на дохідні та видаткові статті бюджету. Від достовірності таких прогнозів вирішальним чином залежить виконання бюджету в цілому та за кожною статтею. Однак недоліком є те, що низка економічних процесів перебуває поза сферою впливу держави (наприклад ціна на нафту у світі та їх постійні зміни). У тому разі, коли динаміка таких процесів є негативною, то і достовірності та надійності бюджету досягти досить важко, а фактичне виконання бюджету за доходами та видатками не буде відповідати запланованим показникам.

Принцип ефективності й результативності розкриває ту позицію, що при складанні та виконанні бюджетів потрібно виходити з необхідності досягнення максимально запланованих результатів при залученні мінімального обсягу коштів. Слід зазначити, що цілі повинні бути спрямовані на забезпечення національних інтересів суспільства і на виконання завдань щодо розвитку економіки та інше. У ст. 19 Бюджетного кодексу України прописано, що контроль за дотриманням бюджетного законодавства здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу, а також проводиться аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами, що забезпечує дотримання принципу ефективності.

Необхідно наголосити, що реалізація даного принципу повинна сприяти розвитку економічної ініціативи будь-яких організацій при прийнятті ними управлінських рішень і розширювати коло суб'єктів, зацікавлених у підвищенні якості товарів або послуг.

Принцип субсидіарності означає, що розподіл видатків між бюджетами повинен ґрунтуватися на максимально можливому наближенні надання суспільних послуг до їх безпосереднього споживача. У відповідності до цього принципу надавати допомогу певному бюджету можна лише тоді, коли його можливостей недостатньо для виконання покладених на нього завдань. На практиці застосування даного принципу повинно означати, що всі види суспільних благ заздалегідь мають бути проаналізовані з точки зору доцільності передачі повноважень у їх наданні між державним та місцевими бюджетами. Однак на сучасному етапі розвитку бюджетної системи та економіки в цілому даний принцип застосовується неповною мірою, а це, у свою чергу, призводить до того, що державні та комунальні підприємства відстають від розвитку порівняно з розвитком ринкового середовища для виробництва і просування власних товарів та послуг. Отже, з метою реалізації даного принципу бюджетної системи важливо є не лише забезпечувати своєчасне складання та виконання державного бюджету, а й створити ефективну систему використання коштів, що акумулюються в бюджеті, розробити чітку концепцію економічної безпеки держави та вдосконалити методіку оцінки існуючого рівня безпеки.

Принцип цільового використання бюджетних коштів установлює, що бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями й бюджетними асигнуваннями. Відомча класифікація видатків та кредитування бюджету повинна сприяти виконанню даного принципу, бо бюджетні кошти виділяються в розпорядження конкретних розпорядників із визначенням напрямів їх використання на фінансування конкретних цілей. Взагалі всі бюджетні кошти повинні мати цільову спрямованість та призначатися для забезпечення виконання завдань та функцій держави.

Принцип справедливості й неупередженості означає, що бюджетна система України будується на засадах справедливого та неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами й територіальними громадами. Тобто усі громадяни держави мають рівний доступ до бюджетних послуг та соціальних гарантій. На практиці, на жаль, даний принцип не реалізовується повною мірою, хоча насправді на його основі повинна будуватися бюджетна система взагалі. Однак даний принцип порушений практикою «самостійного управління» бюджетними коштами і тісно залежить від персонального складу центральних органів влади. Крім того, слід зазначити, що справедливість взагалі є моральною, а не економічною категорією, тому в економіці не завжди можливе її дотримання.

Принцип публічності та прозорості передбачає інформування населення за допомогою засобів масової інформації щодо питань складання, розгляду, затвердження та виконання усіх видів бюджетів, а також інформування щодо проведеного контролю виконання

бюджетів. Обов'язковість надання зазначеної інформації громадськості забезпечується закріпленням доступності інформації про бюджет у ст. 28 Бюджетного кодексу України [1]. Даний принцип замінив раніше установлений принцип гласності, але звузив його трактування у відкритості бюджетного процесу, звівши його до затвердження Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим та місцевими Радами відповідних бюджетів та прийняття рішень щодо звіту про їх виконання.

Перелічені принципи відображають вимоги, що висуваються до устрою бюджетної системи та організації бюджетних процесів.

Слід зауважити, що бюджетна система безпосередньо залежить від системи оподаткування, яка діє в державі та впливає на економічне зростання, його темпи та якість. Розробка та реалізація ефективної бюджетної та податкової систем разом з іншими напрямками макроекономічної політики є важливим чинником економічного розвитку. Отже, завданнями бюджетної та податкової політики має бути забезпечення максимальної віддачі, ефективності витрачання бюджетних коштів та їх збирання, які є надбанням усього суспільства держави.

Однак діюча система оподаткування сьогодні не задовольняє ані державу, ані платників податків. Цілий ряд недорахунків та перекосів, які були допущені при її створенні, призвели до того, що податки не виконують повноцінно ні фіскальної, ні регулюючої функції. Сфери виробництва майже задушені податками, що призводить до скорочення оподатковуваних оборотів, та, як наслідок, до зменшення бюджетних надходжень. Це призводить до того, що замість стимулювання виробництва така система спричиняє його скорочення, і замість поповнення бюджету отримуємо його зубожіння.

Насамперед така ситуація склалася через те, що при створенні системи оподаткування не було повною мірою враховано теоретичні принципи оподаткування, що були виведені на підставі багатовікового досвіду. Також проблему між цими двома взаємозалежними системами породжує те, що принципи їх побудови законодавчими органами прописані по-різному. Як уже зазначалося, у Бюджетному кодексі закріплені принципи побудови бюджетної системи, натомість у Податковому кодексі [2] зазначаються принципи податкового законодавства. Тобто, Бюджетний кодекс відображає основи побудови бюджетної системи взагалі, її, так мовити, фундаментальні положення, а принципи податкового законодавства (*рис. 2*), закріплені у Податковому кодексі [2], утворюють основу правотворчої та правозастосовної діяльності держави, стають показником рівня врегульованості суспільних відносин у сфері оподаткування.

Отже, саме через суперечність норм основних кодифікованих законодавчих актів у відповідних сферах породжується низка важливих суперечностей у зазначених системах (бюджетній та податковій), котрі повинні працювати злагоджено для отримання найкращих результатів та з метою забезпечення виконання державою покладених на неї функцій. Хоча, слід заува-

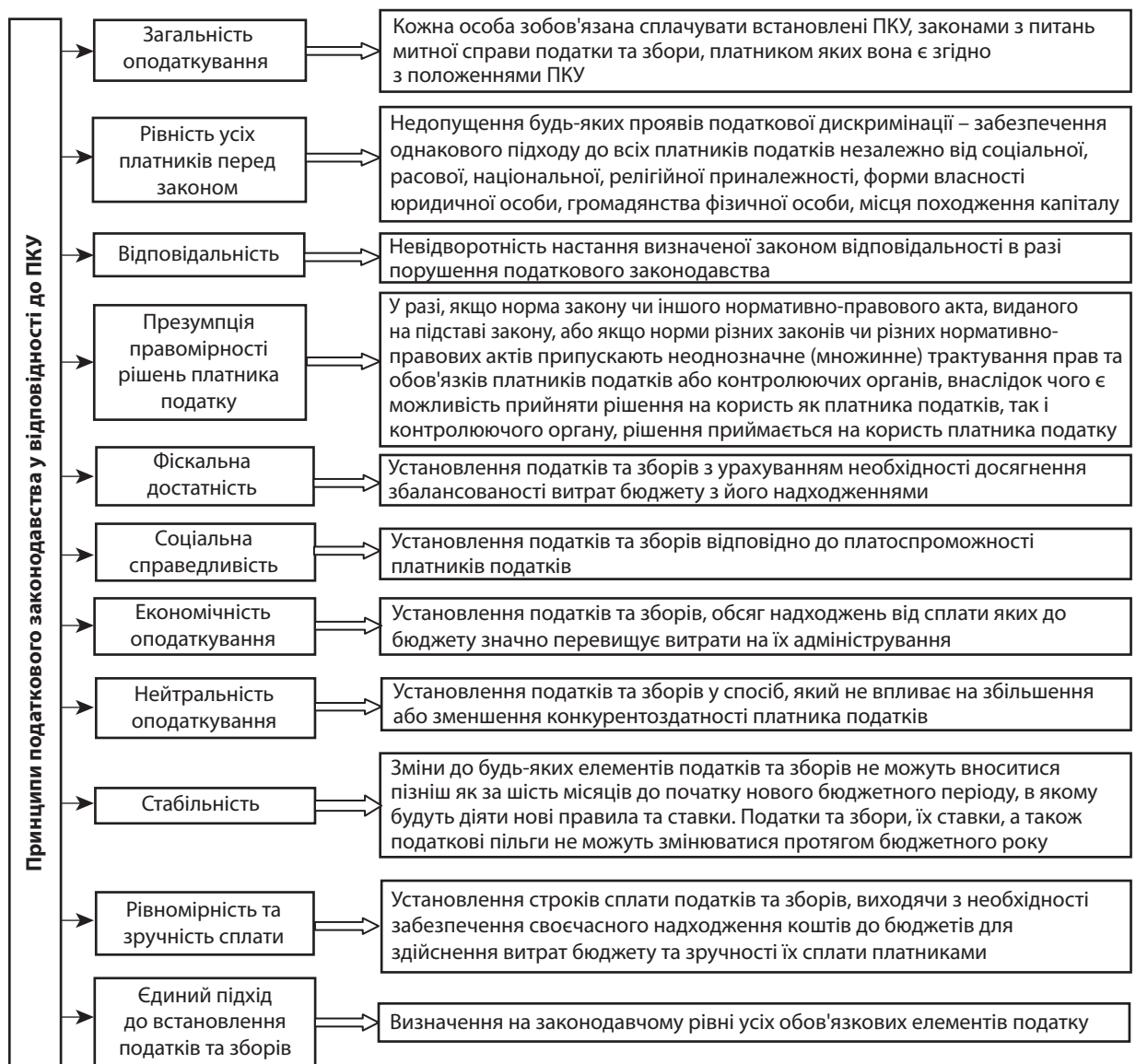

Рис. 2. Принципи податкового законодавства

жити, що до прийняття ПКУ діяв Закон України «Про систему оподаткування» [3], в якому в ст. 3 були відображені саме принципи побудови системи оподаткування (рис. 3), котрі, у свою чергу, застосовувалися в подібному або в іншому термінологічному визначенні та як принципи побудови бюджетної системи, тобто були доволі схожими за своїми характеристиками, метою та наслідками застосування.

Проаналізувавши особливості закріплення принципів оподаткування, податкового законодавства та бюджетної системи, необхідно вказати на недоліки чинного податкового та бюджетного законодавства, серед яких є нестабільність податкових норм; неузгодженість окремих законів, їх протиріччя один одному; різна термінологія, що викликає багато питань та неоднозначне тлумачення понятійного апарату законодавства; надмірна фіскальна спрямованість; недостатність стимулюючих факторів, які б гарантували реалізацію принципів бюджетної системи та податкового законодавства. На глибоке переконання автора, бюджет має стати вагомим інструментом стимулювання економічного розвитку та

зростання держави, а не лише скарбничкою для накопичення коштів задля реалізації соціального захисту.

У тому разі, якщо розглянуті вище принципи будуть дотримуватися, це створюватиме передумови для правильної та виваженої податкової та бюджетної політики. На жаль, на даний момент вони використовуються не повною мірою, а іноді й зовсім не використовуються, що спотворює фундаментальні основи бюджетної та податкової систем. Адаптування всіх принципів бюджетної системи та оподаткування в їх гармонійному поєднанні надзвичайно важливо для ефективного формування фінансової системи держави. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51, ст. 572 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

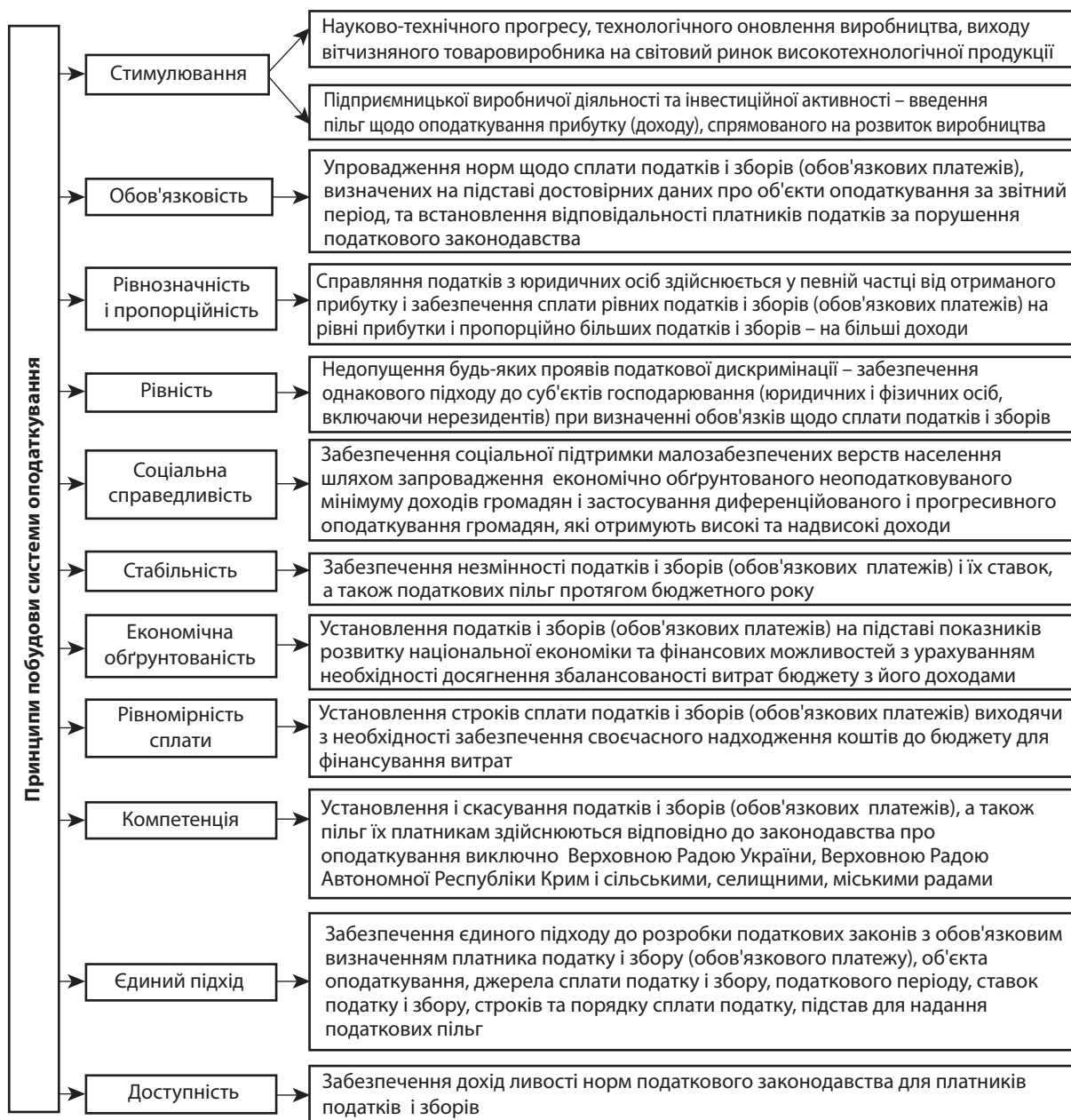

Рис. 3. Принципи побудови системи оподаткування

3. Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 р. № 1251-XII (зі змінами і доповненнями) // Державна фіскальна служба України. – Офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/29919.html>

4. Адонін С. В. Поняття державної податкової політики в Україні / С. В. Адонін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/...ep/.../EC511_01.pdf

5. Бондарук Т. Г. Ефективність трансфертної політики в системі міжбюджетних відносин / Т. Г. Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5 (83). – С. 146–153.

6. Борейко В. І. Державне регулювання соціально-економічного розвитку (теорія, методологія, проблеми) : монографія / В. І. Борейко. – Рівне : НУВГП, 2008. – 379 с.

7. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О. П. Кириленко. – К. : НІОС, 2000. – 384 с.

8. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : монографія / І. О. Луніна. – К. : Наукова думка, 2006. – 432 с.

9. Olson, M., Jr. The Principle of «Fiscal Equivalence»: The Division of Responsibilities among Different Levels of Government / M., Jr. Olson // The American Economic Review. Papers and Proceedings of the Eighty-first Annual Meeting of the American Economic Association, 1969. – P. 479–487.

10. Tiebout, C. M. A Pure Theory of Local Expenditures / C. M. Tiebout // Journal of Political Economy, 1956. – P. 416–424.

REFERENCES

Adonin, S. V. «Poniattia derzhavnoi podatkovoi polityky v Ukraini» [The concept of state tax policy in Ukraine]. www.nbu.gov.ua/...ep/.../EC511_01.pdf

Bondaruk, T. H. «Efektyvnist transfertnoi polityky v systemi mizhibudzhethnykh vidnosyn» [The efficiency of transfer policy in the system of intergovernmental relations]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 5 (83) (2008): 146-153.

Boreiko, V. I. *Derzhavne rehulivannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku (teoriia, metodolhiia, problemy)* [State regulation of

socio-economic development (the theory, methodology, problems)]. Rivne: NUVHP, 2008.

Kyrylenko, O. P. *Mistsevi biudzhetny Ukrainy (istoriia, teoriia, praktyka)* [Local budgets Ukraine (history, theory, practice)]. Kyiv: NIOS, 2000.

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

[Legal Act of Ukraine] (1991). <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/29919.html>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Lunina, I. O. *Derzhavni finansy ta reformuvannia mizhbiudzhetnykh vidnosyn* [Public finances and reform of intergovernmental relations]. Kyiv: Naukova dumka, 2006.

Olson, M., Jr. "The Principle of «Fiscal Equivalence»: The Division of Responsibilities among Different Levels of Government" In *The American Economic Review. Papers and Proceedings of the Eighty-first Annual Meeting of the American Economic Association*, 479-487, 1969.

Tiebout, S. M. "A Pure Theory of Local Expenditures". *Journal of Political Economy* (1956): 416-424.

УДК 336.132

МОНЕТАРНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ МАКРОФІНАНСОВИХ ІНДИКАТОРІВ

© 2015 РУДИК Н. В.

УДК 336.132

Рудик Н. В. Монетарна складова системи макрофінансових індикаторів

Метою статті є формування монетарної складової системи макрофінансових індикаторів, що надавала б усебічну інформацію щодо стану грошово-кредитної сфери, наявних загроз і тенденцій розвитку для використання в управлінні державними фінансами України. Досліджено використання монетарних індикаторів як складової системи макрофінансових індикаторів у процесі управління державними фінансами. При аналізі та систематизації наявних практичної та теоретичної баз виявлено низку аспектів, не охоплених практикою моніторингу монетарних індикаторів у складі економічної безпеки країни. Проведено емпіричні дослідження залежності пропозиції грошей, обсягів золотовалютних резервів, частки готівки в обігу та динаміки реального ВВП, визначено оптимальні та безпечні діапазони. Сформовано рекомендації щодо використання монетарних макрофінансових індикаторів при розрахунку інтегрального індикатора економічної безпеки України. Виявлено ризики за напрямками, що не враховані наявною методикою, відібрано індикатори для їх оцінки, для яких проведено нормування та пріоритизацію. Подальший напрям досліджень у даному напрямі полягає в розробці методики практичного впровадження запропонованого інтегрального індикатора як складової системи макрофінансових індикаторів у процесі управління державними фінансами України.

Ключові слова: макрофінансові індикатори, монетарна безпека, грошові агрегати, золотовалютні резерви.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 18.

Рудик Наталія Василівна – аспірантка, асистент кафедри фінансів Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net

УДК 336.132

Рудик Н. В. Монетарная составляющая системы макрофинансовых индикаторов

Целью статьи является формирование монетарной составляющей системы макрофинансовых индикаторов, которая предоставит всестороннюю информацию о состоянии денежно-кредитной сферы, существующих угрозах и тенденциях развития для использования в управлении государственными финансами Украины. Исследовано использование монетарных индикаторов как составляющей системы макрофинансовых индикаторов в процессе управления государственными финансами. При анализе и систематизации существующих практической и теоретической баз определен ряд аспектов, не учтенных текущей практикой мониторинга монетарных индикаторов в составе экономической безопасности страны. Проведены эмпирические исследования зависимости предложения денег, объемов золотовалютных резервов, доли наличных денег в обращении и динамики реального ВВП. Определены оптимальные и безопасные диапазоны. Сформированы рекомендации по использованию монетарных макрофинансовых индикаторов при расчете интегрального индикатора экономической безопасности Украины. Выявлены риски по направлениям, которые не учтены в имеющейся методике, отобраны индикаторы для их оценки, для которых проведено нормирование и приоритизация. Дальнейшее направление исследований в данной сфере заключается в разработке методики практического внедрения предложенного интегрального индикатора как составляющей системы макрофинансовых индикаторов в процессе управления государственными финансами Украины.

Ключевые слова: макрофинансовые индикаторы, монетарная безопасность, денежная масса, золотовалютные резервы.

Рис.: 5. **Табл.:** 1. **Библ.:** 18.

Рудик Наталья Васильевна – аспирантка, ассистент кафедры финансов Киевского национального экономического университета им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net

UDC 336.132

Rudyk N. V. The Monetary Component of the System of Macro-Financial Indicators

The article is aimed at formation of the monetary component of the system of macro-financial indicators, which will provide comprehensive information on the status of the money-and-credit sphere, existing threats and trends of development for use in the management of the public finances of Ukraine. The use of monetary indicators as part of a system of macro-financial indicators in the process of management of public finances has been examined. In the analysis and systematization of existing practical and theoretical bases a number of aspects has been identified, which were not considered in the current practice of monitoring monetary indicators comprising the economic security of the country. Empirical studies of dependency between the money supply, the volume of gold and foreign currency reserves, the proportion of cash in circulation and dynamics of real GDP were carried out. Both the optimum and the safe ranges have been determined. Recommendations for using the monetary macro-financial indicators when calculating the integral indicator of the economic security of Ukraine have been generated. Risks by the directions that were not included in the existing methodology have been identified, indicators for their evaluation have been selected, as well as related rationing and prioritization have been carried out. Further research in this area will be developing a methodology for the practical implementation of the proposed integrated indicator as a component of system of the macro-financial indicators in the process of management of the public finances of Ukraine.

Key words: macro-financial indicators, monetary security, money supply, gold and foreign currency reserves.

Pic.: 5. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 18.

Rudyk Nataliia V. – Postgraduate Student, Assistant Professor of finance, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net